

BIJNA THUIS

BILLY GRAHAM

Bijna Thuis

Voor de bijbelteksten is gebruik gemaakt van de
Nieuwe Bijbel Vertaling, tenzij anders aangegeven.

BIJNA THUIS

© 2011 William F. Graham, Jr.

Originally published in Nashville, Tennessee, by Thomas Nelson
under the title 'Nearing Home'. Thomas Nelson is a registered
trademark of Thomas Nelson, Inc.

Copyright © 2012 Nederlandse uitgave: Uitgeverij Gideon

Auteur: Billy Graham

Vertaling: Richard Kettmann

Redactie: Tien voor Tekst

Omslagontwerp: David Sørensen

Foto omslag Billy Graham: Charles Ommanney / Getty Images

Typografie: Iddo Hoekstra

Jaar van uitgave: oktober 2012

Uitgave: Uitgeverij Gideon, Hoornaar, Nederland

ISBN: 978-90-5999-019-7

NUR: 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een databank, of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook – elektronisch, mechanisch, gekopieerd, gescand of op enige andere wijze – behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical, photocopy, recording, scanning, or other – except for brief quotations in critical reviews or articles, without the prior written permission of the publisher.

Aanbevelingen

‘Billy Graham is in de 20e eeuw geweest wat Dwight L. Moody was in de 19e: de grootste evangelist van zijn tijd. Een belangrijk verschil: Moody werd slechts 62 jaar oud, maar Graham is al 93! Daardoor kan hij iets wat Moody niet kon: vertellen hoe een christen ermee omgaat zo oud te worden, nauwelijks nog actief te kunnen zijn en zich voor te bereiden op “thuis”. Dit boek is voor alle christenen die oud geworden zijn én voor diegenen die nog volop in het werkzame leven staan, maar zich willen bezinnen op hun levensavond. “Oud worden qua jaren gaat vanzelf; oud worden met waardigheid is een keuze,” zegt Graham.’

Willem Ouweneel

‘Bijna thuis gaat over de laatste periode van het leven. In het boek geeft Billy Graham allerlei praktische adviezen en laat hij zien dat gepensioneerd zijn meer is dan genieten ‘zolang je nog goed bent’. Dat spreekt mij bijzonder aan. “Hoe lang moet je nog?” vragen de mensen me wel eens. Alsof het leven

een strafkamp is dat je moet uitzitten. Aan de andere kant zien we ook dat mensen soms worden afgeschreven, omdat ze boven de 65 zijn. Natuurlijk kun je niet alles meer, maar je draagt wel een schat aan ervaringen mee, waarmee je anderen kunt dienen. Juist in deze periode kun je een geweldige voorbeeldfunctie vervullen voor de mensen na jou. Blijf doen wat je kunt en wilt doen, en waar je goed in bent. Dit boek van Billy Graham was voor mij persoonlijk een bevestiging. Hij stimuleert je om – ook als je ouder bent – actief te blijven en juist in je ouderdom je gaven en krachten in dienst te stellen van Gods Koninkrijk.’

ds. Arie van der Veer

Inhoud

Voorwoord	9
Inleiding	13
1. De tijd vliegt	17
2. Het leven kent geen pensioen	34
3. Wat hoop kan doen	51
4. De gouden jaren	70
5. Minder sterk, maar onwankelbaar	92
6. De dood	115
7. Een goed voorbeeld zijn	134
8. Een blijvend fundament	153
9. Sterke wortels	167
10. Toen en nu	188
Eindnoten	209
Dankwoord	211
Over de schrijver	213

Voorwoord

‘Bijna thuis’ gaat over de laatste periode van het leven. Maar vergis je niet. Het boek is meer dan een zucht dat we er bijna zijn. Het bevat een boeiende beschrijving van het laatste stuk van onze levensreis.

Vergelijk het met een sportwedstrijd. Er zijn sporten waarbij je van tevoren niet weet hoelang de wedstrijd zal duren. Een tenniswedstrijd telt soms wel vijf sets en kan uren duren. En juist de laatste set kan heel spannend en buitengewoon enerverend zijn.

Zo kan ook het leven zijn. Niet als een nachtkaars die uitgaat. Maar als een periode met nieuwe uitdagingen en nieuwe avonturen.

Daar wordt te weinig over nagedacht.

Ook Billy Graham bekend in dit boek dat hij meer met het sterven bezig is geweest dan met de tijd ervoor. “Mijn hele leven leerde ik hoe ik als christen zou moeten sterven, maar niemand heeft me ooit geleerd hoe ik moest leven in de jaren vóór mijn sterven”.

Oud worden heeft zijn schaduwkanten. Een aantal dingen kun je niet meer. Maar er zijn andere zaken die je in die tijd juist wel kunt doen. Voor kinderen en kleinkinderen. Voor de volgende generatie.

En dat is meer dan bidden. Bidden wordt vaak genoemd als het enige wat je kunt blijven doen. Maar dat we met pensioen zijn, betekent nog niet dat ons werk erop zit. Door ons pensioen kunnen we juist meer tijd besteden aan Gods werk, het dienen van anderen in de naam van de Heer.

In dit boek geeft Billy Graham allerlei praktische adviezen. Zonder het te veroordelen, laat hij zien dat gepensioneerd zijn meer is dan genieten 'zolang je nog goed bent'. En dat spreekt mij bijzonder aan. 'Hoe lang moet je nog?' vragen de mensen wel eens aan je. Alsof het leven een strafkamp is dat je moet uitzitten. Aan de andere kant worden mensen soms afgeschreven, omdat ze boven de vijfenzestig zijn. Natuurlijk kun je niet alles meer, maar je draagt wel een schat aan ervaringen mee, waarmee je anderen kunt dienen. Juist in deze periode kun je een geweldige voorbeeldfunctie vervullen voor de mensen na jou.

Dit boek van Billy Graham is vooral praktisch. Het beschrijft de laatste periode van ons leven niet als een saaie etappe, maar als een periode van nieuwe kansen en nieuwe uitdagingen. Het stimuleert oudere mensen om krachtige mensen te zijn. Ook al kun je lichamelijk lang niet alles meer, en misschien wel steeds minder. De Bijbel zegt: 'Alleen een wijze heeft kracht, inzicht maakt hem sterker' (Spreuken 24:5). Kracht wordt gevonden in de wijsheid van God.

Ik behoor inmiddels zelf ook tot de mensen boven de zeventig. De afgelopen jaren waren voor mij niet eenvoudig. Kanker teisterde mijn lichaam. Ik stond voor de vraag: Hoe nu verder? Stoppen met werken en gaan genieten, was het advies van velen. Toch ben ik doorgedaan. Niet zonder strijd. Ik heb me afgevraagd: Waarom doe en wil ik dit? Is het niet voor een groot deel zelfhandhaving? Anderen stimuleerden mij juist wel om mijn werk weer ter hand te nemen. Niet meer op de manier van vroeger. Ook niet meer zo intensief als in die tijd. Blijf doen wat je kunt en wilt doen, en waar je goed in bent.

Tot nu toe heb ik geen spijt. Ik heb het gevoel nog altijd vol in het leven te staan. En bij het ouder worden ook wat voor anderen te kunnen blijven betekenen. Dit boek van Billy Graham was voor mij een bevestiging. Ik voelde me geen uitzondering meer, geen witte raaf. Niet iemand die van geen ophouden weet.

Billy Graham stimuleert je om – ook als je ouder bent – om je heen te blijven kijken, actief te blijven en juist in die periode je gaven en krachten in dienst te stellen van Gods Koninkrijk.

Ouderen lopen misschien niet meer zo hard, maar dat wil nog niet zeggen dat ze geen doel meer hoeven te hebben.

ds. Arie van der Veer, Kampen

Inleiding

Ik had nooit gedacht dat ik zo oud zou worden.

Mijn hele leven leerde ik hoe ik als christen zou moeten sterven, maar niemand heeft me ooit geleerd hoe ik moest leven in de jaren voor mijn sterven. Hadden ze dat maar gedaan, want nu ben ik een oude man. En geloof me, dat valt niet mee.

Ze zeggen weleens: oud zijn is niet voor mietjes en dat kan ik beamen. Overal waar je een groepje oudere mensen bij elkaar ziet, kan ik je voorspellen waar het gesprek over gaat: hun kwalen en pijnen.

Binnenkort vier ik mijn drieënnegentigste verjaardag en ik weet dat het niet lang meer zal duren voor God me thuishaalt. Dat is een dag waar ik meer dan ooit naar uitkijk – niet alleen vanwege de heerlijke dingen die mij en elke gelovige daar wachten, maar ook omdat ik weet dat ik dan verlost zal zijn van alle last en verdriet die me in deze levensfase terneer drukken. Het afgelopen jaar hebben de lichamelijke klachten die bij de ouderdom horen hun tol geëist.

Ik zie ook uit naar die dag omdat ik dan herenigd zal worden met Ruth, die bijna vierenzestig jaar mijn geliefde vrouw en beste vriendin is geweest. Zij ging in 2007 naar het huis van

de Heer, die ze zo trouw heeft liefgehad en gediend. Hoewel ik blij ben dat haar strijd met zwakte en pijn voorgoed voorbij is, voelt het nog steeds of er een deel van mezelf is weggerukt en ik mis haar, veel meer dan ik ooit had kunnen denken.

Nee, oud zijn is niet voor mietjes.

Maar daarmee is niet alles gezegd. En dat was ook niet Gods bedoeling. De Bijbel heeft beslist oog voor de problemen die onze hogere leeftijd met zich meebrengt. En de ouderdom wordt niet beschreven als een verachtelijke periode of als een last die je knarsetandend (als je nog tanden hebt) moet doorstaan. Evenmin worden we in onze laatste jaren afgeschilderd als nutteloze, onbekwame mensen, die hun laatste dagen in eindeloze verveling of met zinloze bezigheden moeten slijten tot God hen eindelijk thuishaalt.

In plaats daarvan zegt de Bijbel dat God een reden heeft om ons hier te houden. Als dat niet zo was, zou Hij ons wel veel eerder naar de hemel halen. Maar wat is dan zijn bedoeling met deze jaren? En hoe kunnen we ons leven daarop afstemmen? Hoe leren we om niet alleen onze angsten, moeiten en groeiende beperkingen het hoofd te bieden, maar om in al deze moeilijkheden ook werkelijk sterker te worden in onze ziel? Hoe kunnen we de toekomst hoopvol, en niet wanhopig, tegemoet gaan? Bij het ouder worden, spelen deze vragen steeds meer een rol. Misschien geldt dat ook voor jou.

Maar dit boek is niet alleen voor oude mensen geschreven. Het is geschreven voor mensen in elke levensfase – zelfs voor hen die nauwelijks nadenken over ouder worden. De reden is eenvoudig: de beste manier om de beproevingen van de ouderdom te doorstaan is je er nú op voor te bereiden, voor het zover is. Ik nodig je uit om samen met mij te kijken naar de

realiteit van het leven, terwijl we ouder worden. Maar ook om te kijken naar de hoop en voldoening – en zelfs de vreugde – die we mogen ervaren wanneer we deze jaren vanuit Gods oogpunt bezien en zijn kracht ontdekken waar we elke dag uit mogen putten.

Op een dag is onze levensreis voorbij. In zekere zin zijn we allemaal bijna thuis. Terwijl we dichterbij huis komen, bid ik dat jij en ik niet alleen leren wat het betekent om ouder te worden, maar dat we met Gods hulp ook leren op een waardige manier ouder te worden en onder zijn leiding goed aan te komen.

Billy Graham

1.

De tijd vliegt

Leer ons zo onze dagen te tellen dat wijsheid ons hart vervult.

PSALM 90:12

Onthoud dat je als trouw kind van God een beloning mag verwachten.

VANCE HAVNER

Oud worden was de grootste verrassing van mijn leven. Als je jong bent, leef je in het hier en nu. Je denkt wel aan de toekomst, maar die bestaat vooral uit dromen, met een sprookjesachtige afloop. Hoewel ik nu bijna drieënnegentig ben, lijkt het maar kort geleden dat ik ook zo'n dromer was. Ik had grote verwachtingen en zag een leven voor me waarin al mijn wensen werden vervuld. Omdat ik bijna nergens zo veel van hield als honkbal, wijdde ik me als jongeman volledig toe aan die sport, in de hoop dat mijn passie me rechtstreeks naar de top zou leiden. Mijn doel was simpel: op de thuisplaat staan, met een knuppel in mijn hand, en totaal opgaan in een belangrijke

wedstrijd. Vaak stelde ik me voor dat ik tijdens een kampioenschap de bal met een enorme mep de tribunes insloeg en ik onder oorverdovend gejuich alle honken passeerde – op weg naar de thuisplaat.

Ik had nooit kunnen vermoeden wat me te wachten stond. Nadat ik mijn hart en leven aan de Heer Jezus Christus had gegeven – waarbij ik me bekeerde van mijn zonden – gaf ik mijn dromen op. Met honkbalknuppel en al. In geloof omarmde ik volledig wat God met me van plan was en ik vertrouwde erop dat Hij me altijd en overal zou leiden. Dat heeft Hij gedaan, dat doet Hij nog steeds en Hij zal het blijven doen.

Als ik terugkijk, zie ik hoe Gods hand me geleid heeft. Ik ervaar zijn Geest vandaag en ik word vooral getroost door de wetenschap dat Hij me op dit laatste stuk, op weg naar huis, niet in de steek laat. En dat stemt me niet hoopvol!

Topsporter voor God

Ik ben nog steeds honkbalfan. Niet zozeer van een bepaald team, maar van het spel zelf – het samenspel van het team, de strategie en de uitdaging om de tegenstander te verslaan. Maar honkbal was niet wat God voor mij in gedachten had. Desondanks leerde Hij me wel hoe ik deze belangrijke aspecten van dit spel kon integreren in de dienst voor Hem. De Heer heeft me gezegend met een loyaal team. Mannen en vrouwen die net als ik een hart hebben dat er vurig naar verlangt om anderen naar een eeuwig leven met Christus te leiden. De strategie van ons team is altijd geweest om de opdracht van de Heer te vervullen: de wereld ingaan en Christus verkondigen, met het doel de tegenstander, satan, te verslaan.

Toen ik met dit werk begon, was het niet mijn bedoeling om in een honkbalstadion, of wat voor stadion dan ook, te spreken. Als voorganger was ik gewend om in kerken te spreken en toen ik met Youth for Christ onderweg was, sprak ik in zalen. Aan het einde van de oorlog, in 1945, hadden een aantal mannen van ons team het voorrecht om te spreken in het Soldier Field stadion in Chicago.

De details weet ik niet meer precies, maar ik herinner me de eerste keer dat ik in de open lucht het evangelie verkondigde. Ik was uitgenodigd om een evangelisatiebijeenkomst te houden voor de hele stad Shreveport, in Louisiana. Toen bleek dat de plaatselijke concertzaal niet groot genoeg was voor al het publiek, had de organisatie geen andere keus dan het evenement naar buiten te verplaatsen. Ik had geen idee hoe de mensen het zouden vinden om in een grote arena deel te nemen aan een evangelisatiecampagne en ik was behoorlijk nerveus. Toen dacht ik aan mijn jongensdromen. In plaats van met een knuppel op de thuisplaat te staan, had ik een (wat ik nu weet) veel groter voorrecht: achter een kathedr staan, met een Bijbel in mijn hand, ondergedompeld in de kracht van de Heilige Geest. Ik speelde niet voor tribunes vol fans, maar ik sprak het Woord van God voor zondige harten die naar waarheid verlangden.

Het leven zit inderdaad vol verrassingen.

Nu, jaren later, kan ik nog steeds genieten van een slagman die met succes over de thuisplaat komt. Maar niets maakt me zo enthousiast als de Heilige Geest die in mensenharten werkt, wanneer het evangelie klinkt in stadions, op de radio en in de hele wereld. Een bal kan misschien tot in de verste hoek van het grootste stadion geslagen worden, maar het Woord van

God bereikt de uithoeken van de aarde met het goede nieuws van verlossing. Als ik denk aan wat dat teweegbrengt, sta ik in vuur en vlam.

Jezus Christus overwon de dood en werd Overwinnaar door zijn opstanding. Voor Hij de aarde verliet, gaf Hij zijn volgelingen de grootste strategie aller tijden mee: ga de wereld in en verkondig het evangelie. Na het horen van zijn woorden zagen ze hun Redder opstijgen naar omhoog, naar huis.

Ik vraag me af op welk huis jij je voorbereidt. Sommige mensen zijn hun hele leven bezig met het creëren van hun ultieme droomhuis, zodat ze van hun laatste jaren kunnen genieten. Sommigen zien hun bankrekening slinken, in ruil voor een plekje in het bejaardentehuis. Anderen slijten hun laatste dagen in een verzorgingstehuis. Voor diegenen onder jullie die Hem niet kennen, is de keus van je eeuwige huis de belangrijkste beslissing die je ooit zult nemen. Voor een christen is het laatste stukje van de weg een getuigenis van Gods trouw, want Hij zei: 'Ik ga heen om een plaats voor u gereed te maken' (Johannes 14:2, HSV).

Waar je 's nachts je hoofd ook te ruste legt, ik hoop dat je denkt aan *thuis*komen. Op de volgende bladzijden wil ik daar graag verder op ingaan.

Iemand zei eens: 'Gedenken is het geschenk van de ouderdom.' Hoewel ik steeds minder kan reizen, blijf ik me toch openstellen voor de wereld om me heen. Dan zie ik hoe God nog steeds werkt, niet alleen in mijn eigen leven, maar ook in de levens van mensen om me heen en in de hele wereld. De laatste paar jaar ben ik gezegend met de mogelijkheid om te observeren en te gedenken. Voor sommigen klinkt dat misschien

verschrikkelijk, maar gedenken (of herinneren) is wel bijbels:

Denk aan de tocht die de HEER, uw God, u... heeft laten maken.

DEUTERONOMIUM 8:2

Herinner u... Houd eraan vast...

OPENBARING 3:3

Ze zullen jullie helpen om aan al mijn geboden te denken...

NUMERI 15:40

Denk aan het woord... van de HEERE

JOZUA 1:13, HSV

Gedenk de wonderen die Hij heeft gedaan...

1 KRONIEKEN 16:12

Deze dingen zijn het waard om telkens herdacht te worden.

Vaak hoor ik mensen die jonger zijn dan ik praten over hun slapeloze nachten. Ik lig ook wel eens wakker. Maar dan denk ik aan die prachtige dingen die Hij heeft gedaan, net als de psalmist die schreef:

*Liggend op mijn bed denk ik aan U,
wakend in de nacht prevel ik uw naam.
U bent altijd mijn hulp geweest,
ik juichte in de schaduw van uw vleugels.
Ik ben aan U gehecht, met heel mijn ziel,
uw rechterhand houdt mij vast.*

PSALM 63:7-9

Juist voor ouderen is het geweldig troostvol om Hem te gedenken.

De Heer wil dat *wij* gedenken, maar de Bijbel laat ook zien wat *de Heer zelf* gedenkt – en wat Hij beslist niet wil gedenken. ‘...Hij vergeet niet dat wij uit stof zijn gevormd’ (Psalm 103:14) en tegen hen die zich bekeren zegt Hij: ‘Ik zal... nooit meer denken aan wat ze hebben misdaan’ (Jeremia 31:34). Ik ben zo blij met die belofte. Omdat ik me bekeerd heb van zonde, besluit God mijn zonde te vergeten. Hierin zien we iets van het hart van onze Redder.

Het Oude Testament staat vol met zulke herinneringen. Er staat zelfs ‘Herinner u wat vroeger gebeurd is in de oude tijd’ (Jesaja 46:9, WV95). De moderne maatschappij houdt misschien niet zo van het woord *oude*, maar tegelijk betalen jonge mensen een klein vermogen voor een oud uitziende spijkerbroek. Verzamelaars hangen de hoogste prijzen aan antiek, want het is... oud! Anderen kopen een oude roestbak, restaureren hem en rijden trots rond in hun oude auto.

De tijd dat men tegen oudere mensen opkeek, hen bewonderde en respecteerde, is voorbij. Als kind leerde ik ontzag te hebben voor ouderen, maar ik kende niet veel echt oude mensen. Mijn grootouders heb ik nauwelijks gekend (met uitzondering van een oma die overleed toen ik op de lagere school zat), dus ik had weinig kans om familieleden die een eind op leeftijd waren te observeren. Mijn oom was, denk ik, de oudste persoon in onze familie die ik regelmatig zag. Hij kwam vaak op zondag bij ons eten. Ik herinner me dat hij conciërge was bij de regionale rechtbank in Charlotte en ik verheugde me altijd op zijn bezoek, omdat hij meestal wel iets bijzonders kon vertellen over de plaatselijke politiek en andere zaken rondom

de rechtbank. Naar mijn idee was hij oud (hoewel hij niet veel ouder dan zestig geweest kan zijn, want hij werkte nog), dus als iemand me toen had gevraagd of ik dacht ooit zo oud te worden als mijn oom, had ik waarschijnlijk ‘zeker niet!’ geantwoord.

Voor zover ik weet, waren er in mijn bredere familie niet veel mensen die ouder werden dan zeventig. Mijn vader overleed toen hij vierenzeventig jaar was, na een aantal beroertes die hem van zijn krachten beroofde.

In 1957 voerden we zestien weken ononderbroken campagne in New York. Door de vele bijeenkomsten was ik lichamenteel geheel uitgeput en na afloop zei ik tegen een paar medewerkers dat ik niet verwachtte ouder te worden dan vijftig (ik was toen achtendertig). In de jaren daarna had ik herhaaldelijk lichamelijke klachten – sommige licht, maar andere ernstiger – zodat ik steeds meer betwijfelde of ik wel een normale leeftijd zou bereiken. Dat vermoeden werd alleen maar sterker door de bijkomende problemen als gevolg van mijn middelbare leeftijd.

En toch had God in zijn goedheid andere plannen met me.

Ik weet niet meer precies wanneer het gebeurde, maar op een gegeven moment besepte ik dat ik ouder werd. De middelbare leeftijd – ik moest het toegeven – was een gepasseerd station en ik stevende af op wat we beleefd ‘de rijpe jaren’ noemen. Soms verraadde mijn leeftijd zich door kleine dingen: het plotseling (en beschaamd) vergeten van de naam van een vriend, de onplezierige ontdekking dat de meeste mensen die ik in een vliegtuig zag of op straat passeerde er heel jong uitzagen, de ervaring dat een ober in een restaurant me seniorenkorting gaf, zonder te vragen of ik daarvoor in aanmerking

kwam. Maar mijn leeftijd werd ook door grotere, ernstiger dingen duidelijk: een langzame, maar onvermijdelijke afname van energie, ziektes die gemakkelijk hadden kunnen uitlopen op invaliditeit of zelfs de dood, het ouder worden – en zelfs overlijden – van mensen die ik het grootste deel van mijn leven had gekend, de dappere, maar moeilijke strijd van mijn vrouw Ruth, die met de jaren alsmaar zwakker werd.

Ik ging iets begrijpen van de verhalen die andere ouderen vertelden. ‘De meeste van mijn patiënten van middelbare leeftijd willen de waarheid niet inzien,’ zei een dokter tegen één van mijn medewerkers. ‘Ze denken dat ze altijd in staat blijven om intensief te sporten, overal heen te reizen of twaalf uur per dag te werken. Ze nemen gewoon aan dat als er iets misgaat, ik het wel kan oplossen. Maar op een dag worden ze wakker en ontdekken ze dat ze niet meer alles kunnen wat ze eerder wel konden. Op een dag zijn ze oud. En dat zullen ze niet leuk vinden, want daar zijn ze psychisch niet op voorbereid.’

Als ik eerlijk ben, kan ik niet zeggen dat ik het leuk vond om ouder te worden. Soms zou ik willen dat ik alles nog kon doen wat ik vroeger deed – maar dat kan ik niet. Ik zou willen dat ik geen last had van de gebreken en onzekerheden die bij deze levensfase schijnen te horen – maar dat heb ik wel. ‘Zorg dat je niet oud wordt!’ zei ik de afgelopen jaren schertsend tegen anderen. Maar die keus hebben we natuurlijk niet. Ouderdom is onvermijdelijk, als je lang genoeg leeft. En ouderdom heeft beslist nadelen. Het zou oneerlijk zijn dat te ontkennen.

De Bijbel maakt geen geheim van de negatieve kanten van het ouder worden – en dat zouden wij ook niet moeten doen. Eén van de meest poëtische (en toch waarheidsgetrouwe) beschrijvingen in de literatuur over de gebreken van de ouder-

dom komt uit de pen van de schrijver van Prediker, in het Oude Testament. Nadat hij vaststelt dat een leven zonder God nutteloos is, dringt hij er bij zijn lezers op aan hun leven aan Hem te geven als ze nog jong zijn. Waarom? Omdat God niet alleen op dat moment betekenis en vreugde aan hun leven wil geven, maar als ze te lang wachten is het ook te laat zijn om nog van Gods goede gaven te kunnen genieten. Hij zegt: 'Keer je daarom nu tot God,' en dan vervolgt hij:

...voordat de slechte dagen komen en de jaren naderen waarvan je zegt: In deze jaren vind ik weinig vreugde meer. Voordat de zon verduistert, de sterren en de maan niet langer stralen, de lucht ook na de regen grauw van wolken wordt. De dag waarop de wachter trillend voor het huis staat, de soldaten kromgebogen voortgaan, de maalsters langzaam verdwijnen, de vrouwen uit het venster staren en een schaduw lijken... de molen geen geluid meer maakt... Je durft geen heuvel te beklimmen, de weg is vol gevaar.

PREDIKER 12:1-5

Achter deze dichterlijke taal gaat de realiteit schuil van de jaren die hun tol eisen van lichaam en geest: afnemende kracht... falend gezichtsvermogen... stramme gewrichten... vergeetachtigheid... achteruitgang van het gehoor... eenzaamheid... angst voor kwetsbaarheid... Een schijnbaar eindeloze opsomming. 'Er is niets wat nog prima functioneert,' verzuchtte onlangs een vriend van me. Ik weet wat hij bedoelt.

Maar valt er dan niets anders te zeggen over ouder worden? Is de ouderdom een wrede last die elk jaar zwaarder en zwaarder wordt, met de dood als enige vooruitzicht? Of kan ouderdom ook nog wat anders zijn?

WAARDIG OUD WORDEN

Ook als je bekend bent met de Bijbel, weet je misschien niet wie Barzillai is. Zijn naam wordt in het Oude Testament genoemd. Er zijn maar een twaalftal verzen die ons iets over hem vertellen (2 Samuël 17:27-29; 19:32-40). Hij was tachtig jaar oud en niemand zou het hem kwalijk hebben genomen als hij had besloten om in zijn laatste dagen zijn plichten over te dragen aan een jongere generatie. Maar dat deed hij niet.

Aan het einde van zijn regeringsperiode moest koning David Jeruzalem ontvluchten, vanwege een opstand onder leiding van zijn arrogante zoon Absalom. Zijn wanhopige vlucht voerde hem over de Jordaan naar het oosten, de barre woestijn in. Uitgeput en vrijwel zonder voedsel bereikten hij en zijn groepje trouwe volgelingen uiteindelijk het afgelegen dorpje Machanaïm. Daar voorzag Barzillai koning David en zijn mannen van eten en onderdak, met groot gevaar voor eigen leven. Zonder de hulp van Barzillai zouden David en zijn mannen het waarschijnlijk niet hebben gered.

Nadat Absalom was gedood en de opstand was beëindigd, werd Barzillai uitgenodigd om met David en zijn leger mee naar Jeruzalem te gaan. Uit dankbaarheid voor de gastvrijheid van Barzillai beloofde David hem de rest van zijn leven te zullen verzorgen. Stel je voor: een uitnodiging om de rest van je leven in de luxe van het koninklijk paleis te mogen verkeren – als vriend van de koning!

Maar Barzillai sloeg het aanbod af. De reden? Hij zei dat hij gewoonweg te oud was om zo'n drastische verandering te ondergaan: 'Ik ben aan het einde van mijn levensdagen. Waarom zou ik nog met de koning meegaan naar Jeruzalem? Ik ben nu tachtig jaar. Wat valt er voor mij nog te genieten van het leven?'

Kan ik nog proeven wat ik eet en drink? Kan ik de stem nog horen van zangers en zangeressen?’ (2 Samuël 19:35-36) Oud, zwak en doof, was zelfs de uitnodiging om in het paleis van de koning te komen wonen niet aantrekkelijk voor hem – een kans die hij tien jaar eerder ongetwijfeld met beide handen had aangegrepen. De ouderdom had zijn tol geëist.

Waarom staat dit korte incident uit het leven van een onbekende oude man in de Bijbel? Vast niet alleen om ons te herinneren aan de aftakeling door ouderdom, of het vluchtige van het bestaan. Nee, de Bijbel wil hiermee een bijzonder feit onder onze aandacht brengen: Barzillai’s grootste dienst aan God en zijn volk – de enige daad in zijn hele leven die het waard was om in de Bijbel te worden opgenomen – vond plaats toen hij een oude man was.

Toen koning David met zijn vluchtende groepje mannen dichterbij kwam, had Barzillai gemakkelijk tegen zichzelf kunnen zeggen: ‘Ik ben te oud om me hiermee te bemoeien. Laat de jongere mannen maar hulp bieden als ze dat willen – zij hebben nog energie. En trouwens, ik zou wel gek zijn als ik mijn oudedagsreserve zou opmaken aan koning David en zijn mannen. Absalom zou ons dorp kunnen aanvallen en plunderen als we David helpen. Waarom zou ik al die moeite doen? Waarom zou ik dat risico lopen? Op mijn leeftijd heb ik genoeg zorgen aan mijn hoofd.’

In plaats daarvan nam Barzillai de leiding in de hulpactie voor de vervolgde koning. De Bijbel vertelt hoe Barzillai en zijn vrienden dekens, kookgerei en voedsel brachten: tarwe, gerst, meel, geroosterd graan, bonen en linzen, honing, boter, kaas en schapen en geiten (zie 2 Samuël 17:28-29). Denk eens aan alle organisatie en de offers die hiervoor nodig waren! Bar-

zillai zag wat er nodig was en deed zijn uiterste best om daarin te voorzien, ondanks zijn ouderdom en gebreken. Als hij had gefaald, of als hij had geweigerd om te helpen, waren David en zijn mannen wellicht omgekomen in de onherbergzame woestijn voorbij de Dode Zee – en dan was de verdere geschiedenis van Gods volk heel anders verlopen. Maar hij faalde niet en het leven van koning David werd gespaard.

Waar het om gaat is dit: als oude man kon Barzillai niet meer alles doen wat hij vroeger deed – maar hij deed wat hij kon en God maakte gebruik van zijn inzet. Dat kan ook voor ons gelden in onze ouderdom.

De grote wolk van getuigen

Barzillai is niet de enige persoon in de Bijbel die pas op latere leeftijd zijn grootste bijdrage leverde. Het Woord staat zelfs vol met voorbeelden van mannen en vrouwen die juist door God gebruikt werden toen ze ouder waren, en vaak met groot resultaat.

We lezen in de Bijbel dat God in de eeuwen voor Noach en de zondvloed, zijn dienaren een zeer lang leven gaf. Adam werd negenhonderddertig jaar. Metuselach – de oudste mens in de Bijbel en de grootvader van Noach – stierf toen hij negenhonderdnegeenzestig jaar was. Zijn leven lang was Metuselachs vader, Henoch, een bijzonder voorbeeld voor hem geweest. Hij liet zijn zoon zien wat het betekende om een hechte relatie met God te hebben. In de Bijbel staat: ‘In totaal leefde hij driehonderdvijfenzestig jaar. Henoch leefde in nauwe verbondenheid met God; aan zijn leven kwam een einde doordat God hem wegnam’ (Genesis 5:23-24).

Met zijn godvruchtige voorbeeld beïnvloedde Henoch niet alleen zijn zoon, maar ook zijn afstammelingen die hem niet eens meer meegemaakt hadden. In de Bijbel staan maar weinig geloofsvoorbeelden die groter zijn dan dat van Henochs kleinzoon Noach. Te midden van een generatie die God bespotten en zich overgaf aan elke denkbare zonde, lezen we dat Noach een rechtschapen man was, ‘...de enige die in zijn tijd een voorbeeldig leven leidde, in nauwe verbondenheid met God’ (Genesis 6:9). Toen God hem de opdracht gaf om een ark te bouwen, was Noach vijfhonderd jaar oud.

Na de zondvloed (waarmee God een oordeel bracht over de opstandige wereld en een weg opende voor een nieuw begin) koos God weer een oude man, Abram – of Abraham, zoals hij later zou heten – om zijn doelen te verwezenlijken. Abram was door God geroepen om de grondlegger te worden van het volk waar de Messias uit voort zou komen, de Redder van het menselijk geslacht. Hij was vijfenzeventig jaar oud toen God hem riep en hij was al honderd toen zijn zoon Isaak werd geboren, ‘...op de vastgestelde tijd, die God hem had genoemd’ (Genesis 21:2).

Verspreid in de Bijbel staan nog meer voorbeelden van personen die door God werden gebruikt toen ze ouder waren – mannen en vrouwen die weigerden hun hoge leeftijd aan te voeren als excuus om niet te hoeven doen wat God van hen vroeg. Mozes was tachtig toen God hem riep om de Sinaiwoestijn te verlaten en naar Egypte terug te keren om het Joodse volk uit de slavernij te leiden. Hij bleef hun leider tot zijn dood, veertig jaar later. Jozua, zijn opvolger, was ongeveer tachtig jaar toen God hem de verantwoordelijkheid gaf om het volk het beloofde land binnen te leiden. Hij diende tot